

ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»

Кафедра гуманітарних та економічних дисциплін

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТАТИСТИКА

(назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 6.030509 Облік і аудит
(шифр і назва напрямку підготовки)

форма навчання денна

(Шифр за ОПІ ІІІ 1.9)

Кіровоград – 2015 рік

Програма «Статистика» для студентів за напрямом підготовки 6.030509
Облік і аудит 2015 року - _____ с.

Розробник: В. В. Кошолоп – старший викладач кафедри гуманітарних та економічних дисциплін

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _____
Протокол від 28 08 2015 року № 1

Завідувач кафедри _____ (підпис)
28 08 2015 року (прізвище та ініціали)
Герахов В.А.

Схвалено Науково-методичною комісією ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»

Протокол від 08 09 2015 року № 1

08 09 2015 року Голова _____ Г. Ю. Шаркова

Вступ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Статистика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму підготовки 6.030509«Облік і аудит».

Предметом вивчення дисципліни є розміри й кількісні співвідношення масових явищ і процесів у економіці, закономірності їх формування, розвитку і зв'язку.

Міждисциплінарні зв'язки: після вивчення дисциплін «Вища математика», «Оптимізаційні методи і моделі», «Теорія ймовірностей і математична статистика»; передують вивченню дисциплін «Теорія економічного аналізу», «Економіка підприємства», «Фінанси».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теоретико-методологічні засади, нормативна регламентація та методичне забезпечення проведення статистичних досліджень.
2. Методологія збору, обробки й аналізу статистичної інформації.
3. Методологія дослідження закономірностей динаміки та взаємозв'язку статистичних показників.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. *Метою викладання навчальної дисципліни «Статистика» є формування теоретичних знань та практичних навичок статистичної оцінки економічних явищ і процесів суспільного життя, оволодіння методами статистичного аналізу, формування вмінь: проводити статистичні дослідження, обчислювати узагальнюючі показники, будувати статистичні таблиці, графіки, виявляти закономірності та тенденції розвитку досліджуваних явищ.*

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Статистика» є вивчення принципів організації статистичних спостережень, методик розрахунків показників статистичного аналізу соціально-економічних явищ і процесів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

- **знати:**
- термінологію, наукові методи збору та обробки статистичних даних;
- властивості методів, основи аналізу даних, способи отримання за допомогою цих методів обґрунтованих висновків;
- прийоми, методи і особливості організації збору вхідної масової інформації;
- системи взаємозв'язку узагальнюючих статистичних показників, методи їх розрахунку і аналізу в конкретній економічній ситуації;

- методи виявлення основних тенденцій і закономірностей розвитку соціально-економічних показників;
- завдання та шляхи удосконалення вітчизняної статистики у зв'язку з урахуванням міжнародних стандартів.

вміти:

- правильно організувати і провести статистичне спостереження;
- заповнювати і використовувати форми статистичної звітності підприємства;
- обчислювати узагальнюючі статистичні показники стану та розвитку виробництва;
- систематизувати і наочно зображувати отримані дані за допомогою статистичних графіків і таблиць;
- поєднувати теорію статистики з господарською практикою у прийнятті управлінських рішень;
- застосовувати статистичні методи в аналізі виробничо-господарської діяльності та за результатами аналізу робити обґрунтовані висновки і пропозиції;
- моделювати та прогнозувати соціально-економічні процеси, визначати основні закономірності їх розвитку;
- вимірювати соціально-економічну ефективність суспільного виробництва;
- використовувати у професійній діяльності основні методи обробки та аналізу спостереження і експерименту.
- практично застосовувати методи аналізу даних (в тому числі за допомогою ПК з використанням статистичних пакетів програм), орієнтуватись, в яких ситуаціях використовувати різноманітні статистичні методи, інтерпретувати результати досліджень.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 144 години 4 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. «Теоретико-методологічні засади, нормативна регламентація та методичне забезпечення проведення статистичних досліджень».

1.1. Методологічні засади статистики. Організація статистики в Україні

Становлення статистики як науки. Предмет статистики. Основні поняття і категорії статистичної науки.

Статистична сукупність. Одиниця сукупності та її ознаки. Закон великих чисел і статистичні закономірності. Метод статистики та статистична методологія. Узагальнюючі статистичні характеристики.

Галузі статистичної науки. Завдання статистики в сучасних умовах та її організація в Україні. Права і обов'язки органів державної статистики. Порядок і умови доступу до статистичної інформації. Міжнародні статистичні організації.

1.2 Статистичне спостереження

Суть, джерела та організаційні форми статистичного спостереження. Види статистичного спостереження відносно часу реєстрації фактів та повноти охоплення одиниць сукупності. Способи отримання даних. План статистичного спостереження. Мета спостереження. Об'єкт та одиниця спостереження. Програма спостереження. Статистичні формуляри та принципи їх розробки. Організаційні питання плану статистичного спостереження. Органи державної статистики. Підготовчі роботи. Засоби забезпечення точності спостереження.

Первинний облік та звітність. Види звітності. Основні форми статистичної звітності підприємств торгівлі та ресторанного господарства. Реквізити "Звіту про товарооборот" Форма № 1 – "Торгівля". Спеціальні статистичні спостереження. Помилки спостереження. Контроль даних спостереження.

Змістовий модуль 2. «Методологія збору, обробки й аналізу статистичної інформації»

2.1. Зведення та групування статистичних даних

Суть і завдання статистичного зведення. Особливості зведення матеріалів звітності і спеціально організованого спостереження. Групування як основа наукової обробки даних. Завдання групування та їх значення у статистичному дослідженні. Групувальні ознаки та їх вибір. Типологічні, структурні, аналітичні групування. Прості та комбінаційні групування. Визначення кількості груп та розміру інтервалів групування. Основні правила вибору групувальної ознаки.

Класифікація ознак та інтервалів групування. Метод вторинного групування. Найважливіші групування і класифікації, що застосовуються в статистиці.

Основні класифікатори України. Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД), Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД), Класифікатор форм власності (КФВ), Класифікатор основних фондів (КОФ), Єдиний державний реєстр підприємств і організацій України (ЄДРПОУ) та інші.

Засоби графічного зображення статистичної інформації. Поняття про статистичний графік та його елементи. Класифікація статистичних графіків.

Статистичні таблиці, їх види. Правила побудови. Аналіз таблиць. Розробка макетів таблиць. Статистичні таблиці у вивченні оптової та роздрібною торгівлі.

2.2. Узагальнюючі статистичні показники та загальні принципи їх застосування

Суть і види узагальнюючих статистичних показників. Принципи побудови узагальнюючих статистичних показників. Огляд основних джерел статистичної інформації та їх загальна характеристика.

2.3. Абсолютні та відносні величини

Абсолютні статистичні величини, їх види та одиниці виміру. Відносні величини. Види відносних величин, техніка їх обчислення та форми виразу. Відносні величини динаміки, планового завдання та виконання плану. Базисні та ланцюгові відносні величини. Взаємозв'язок між окремими видами відносних величин.

2.4. Середні величини

Суть і умови використання середніх величин. Види середніх величин. Середня арифметична та умови її застосування. Властивості середньої арифметичної та техніка її обчислення. Середня гармонічна і техніка її обчислення. Середня квадратична та умови її застосування. Середня геометрична та середня хронологічна. Умови використання і техніка обчислення.

Особливості обчислення середніх з відносних величин. Мода і медіана в статистиці. Обчислення моди і медіани в інтервальному ряді розподілу.

2.5. Ряди розподілу та їх аналіз

Поняття ряду розподілу та його елементи. Види рядів розподілу. Форми рядів розподілу: симетричні та асиметричні ряди. Основні характеристики ряду розподілу: середня, мода, медіана, квартилі, децилі.

Суть варіації, необхідність її статистичного вивчення. Показники варіації, техніка їх обчислення та економічний зміст. Розмах варіації, середнє лінійне відхилення, середній квадрат відхилення (дисперсія) та середнє квадратичне відхилення, коефіцієнт варіації.

Методи обчислення дисперсії. Аналіз концентрації, диференціації та подібності розподілів.

Змістовий модуль 3 «Методологія дослідження закономірностей динаміки та взаємозв'язку статистичних показників»

3.1. Статистичні методи вимірювання взаємозв'язків

Взаємозв'язок показників і виявлення залежностей між ними. Непараметричні методи зв'язку. Кореляційно-регресійні методи. Прямі й обернені, прямолінійні та криволінійні зв'язки. Рівняння регресії як форма аналітичного виразу статистичного зв'язку соціально-економічних явищ.

Обчислення параметрів рівняння регресій. Визначення щільності зв'язку між показниками. Лінійний коефіцієнт кореляції. Коефіцієнт детермінації, індекс кореляції.

Множинна і часткова кореляції, критерії істотності зв'язку між факторами.

3.2. Аналіз тенденцій розвитку

Динамічний ряд як база аналізу й прогнозування соціально-економічного розвитку. Види рядів динаміки. Статистичні характеристики динамічних рядів і їх взаємозв'язок: абсолютний приріст, темпи зростання, темпи приросту, абсолютне значення одного процента приросту.

Методи обчислення середнього рівня динамічного ряду. Економічна суть та техніка розрахунку середніх значень основних характеристик рядів динаміки. Середня геометрична, техніка її обчислення та випадки застосування. Середня хронологічна, техніка обчислення та випадки застосування.

Способи обробки рядів динаміки з метою виявлення основної тенденції розвитку: укрупнення інтервалів, спосіб рухомих середніх, приведення рядів до однієї основи, змикання рядів динаміки, вимірювання сезонних коливань.

Прогнозування на основі рядів динаміки. Інтерполяція та екстраполяція в статистиці, аналітичне вирівнювання.

3.3. Індексний метод аналізу

Суть індексів та їх роль у статистико-економічному аналізі. Класифікація індексів. Методологічні принципи побудови індексів. Базисні й ланцюгові індекси.

Індекси агрегатної форми. Індекс товарообороту, цін та фізичного обсягу товарообороту. Економічний зміст індексів. Система взаємопов'язаних індексів і визначення впливів окремих факторів.

Індекси із змінними і постійними вагами. Середньозважені індекси. Розкладання загального абсолютного приросту за факторами.

Аналіз динаміки середнього рівня інтенсивного показника. Індекси структурних зрушень.

Індекси Фішера, Ласпейреса і Пааше. Індекс споживчих цін.

Інфляція та методи її виміру. Індекси-дефлятори.

3.4. Вибіркове спостереження

Суть і переваги вибіркового спостереження. Генеральна і вибірка сукупності. Помилки вибіркового спостереження. Обчислення помилок вибірки та визначення меж інтервалу для середньої величини і частки. Середня та гранична помилки вибірки та їх економічний зміст.

Визначення необхідного обсягу вибірки. Види вибірки і способи відбору, що забезпечують репрезентативність. Власне-випадкова вибірка, механічна, типова, серійна, комбінована вибірки.

Способи поширення результатів вибіркового спостереження на генеральну сукупність. Практика застосування вибіркового спостереження в соціально-економічному аналізі.

3. Рекомендована література

Базова

1. Закон України «Про державну статистику».

2. Положення про Державну службу статистики України. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2014 р. № 481.
3. Статистика для економістів: навч. пос./Моторин Р. М., Чекотовський Е. В. – К.: Знання, 2009. – 430 с.
4. Ткач Є. І., Сторожук В. П. Загальна теорія статистики: підручник (для студ. вищ. навч. закл.)/ Ткач Є. І., Сторожук В. П. – (3-тє вид.) – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 442 с.
5. Бек В. Л. Теорія статистики: Курс лекцій. Навч. пос. – Київ:ЦІЛ, 2003. – 288 с.
6. Збірник задач з теорії статистики: Навч. пос./ Є. І. Ткач, І. М. Шост, З. О. Насінник та ін.. / За ред. Є. І. Ткача. – Тернопіль: Друк «Лідер», 2003. – 72 с.
7. Лугінін О. Є., Білоусова С. В. Статистика: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 580 с.
8. Лугінін О. Є., Фомішин С. В. Статистика навчальної економіки та світового господарства: Навч. пос. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 502 с.
9. Єріна А. М. Теорія статистики: практикум / А. М. Єріна, З. О. Пальян. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2005. – 255 с.
10. Загальна теорія статистики: підручник / З. О. Насінник, ред. Є. І. Ткач. – Т.: Лідер, 2004. – 386 с.
11. Кулинич О. І. Теорія статистики: підручник / О. І. Кулинич, Р. О. Кулинич. – 3-тє вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2006. – 294 с.
12. Лугінін О. Є., Статистика: підручник / О. Є. Лугінін. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 606 с.
13. Мармоза А. Т. Теорія статистики: навч. посіб. / А. Т. Мармоза. – К.: Ельга: Ніка-Центр, 2003. – 392 с.
14. Моторин Р. М. Міжнародна економічна статистика: підручник / Р. М. Моторин. – К.: КНЕУ, 2005.
15. Опря А. Т. Статистика (з програмованою формою контролю знань). Математична статистика. Теорія статистики: навч. посіб. / А. Т. Опря – К.: Центр навч. л-ри, 2005. – 472 с.
16. Курс социально-экономической статистики: Учебник для вузов/Под ред. проф. М.Г. Назарова. – М.: Финстатинформ, ЮНИТИ-ДАНА, 2000.
17. Статистичний щорічник України.

Допоміжна

1. Уманець Т. В. Загальна теорія статистики: Навч. посію. – К.: Знання, 2006. – 239 с.
2. Уманець Т. В., Пігарєв Ю. Б. Статистика: Навч. посіб. – К.: Вікар, 2003. – 623 с.
3. Черняк О. І. Техніка вибірових досліджень / О. І. Черняк. – К.: МІВВЦ, 2001. – 248 с.

4. Сигел, Ендрю. Практическая бизнес-статистика: Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2004. – 1056 с.: ил. – Парал. Тит. Англ.
5. Афанасьев В. М. Анализ временных рядов и прогнозирование / В. М. Афанасьев, М. М. Юзбашев. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 192 с.
6. Методы математической статистики в обработке экономической информации: учеб. Пособие / под ред. Т. Т. Цымбаленко. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 200 с.
7. Минько А. А. Статистический анализ в MS Excel / А. А. Минько. – Вильямс, 2004. – 448 с.
8. Статистика підприємництва: Навч. посібник / П. Г. Вашків, П. І. Пастер, В. П. Сторожук, Є. І. Ткач. – К.: Слобожанщина, 1999. – 600 с.

Інформаційні ресурси

1. Мережа Internet. Рекомендовані сайти:

Адреса	Зміст матеріалів
www.ukrstat.gov.ua	Державний комітет статистики України
http://sts.gov.ua	Податкове законодавство, узагальнюючі консультації, анонс подій
www.rada.gov.ua	сайт Верховної Ради України
http://www.minjust.gov.ua	Нормативно законодавчі акти Міністерства юстиції України
http://www.kirstat.kr.ua	Нормативно правова база, статистична інформація, бланки звітної документації до органів статистики
http://www.minfin.gov.ua	Загальні засади організації бухгалтерського обліку, нормативно законодавчі акти з облік у державному секторі, підприємницької діяльності, міжнародні стандарти
http://www.bank.gov.ua	Законодавчі та нормативні акти з банківської діяльності. періодичні видання НБУ
www.mavica.ru	Багатомовний пошуковий каталог
http://www.nbu.gov.ua	Нормативні акти України, дисертаційні автореферати, науково електронна бібліотека

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – іспит

5. Засоби діагностики успішності навчання

При визначенні оцінки знань студентів викладач керується критеріями і положеннями, які розроблені Міністерством освіти України. Крім цього, при оцінюванні засвоєння знань студентів проводиться після вивчення модуля модульний контроль, результати, якого оцінюються за нижче наведеними критеріями та заносяться в академічний журнал окремим рядком.

Оцінки **“відмінно”** заслуговують відповіді студентів, що показали глибокі знання програми курсу, засвоїли основну літературу, набули

визначеного програмою кола необхідних знань та мають визначені практичні навички. Крім того, враховується вміння грамотно, чітко і послідовно викласти питання, що розглядається. Швидко виконувати поставлені практичні задачі.

Оцінки **“добре”** заслуговують відповіді студентів, які виявили тверді знання навчального матеріалу в обсязі навчальної програми, не допустили суттєвих помилок при відповіді

на всі питання, чітко виклали матеріал та показали здібності і вміння застосовувати одержані знання у своїй практичній діяльності при використанні натяків на виконання практичних завдань.

Оцінки **“задовільно”** виставляється студентам, які показали знання основного матеріалу в обсязі навчальної програми, але допустили при відповіді помилки, невірність окремих формулювань, положень, або які показали поверхові знання з питань, не чітко і не аргументовано дали відповідь на поставлені запитання. Виконувати практичні завдання можуть виконувати лише при додаткових вказівках.

Оцінки **“незадовільно”** заслуговують відповіді студентів, які показали недостатні знання навчально-програмового матеріалу, не знають основних понять та положень дисципліни, не вміють виконувати елементарні практичні завдання і зовсім не орієнтуються в питання до практичної роботи, чим виявили непридатність до професійної діяльності.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
67–74	D	задовільно	
60–66	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни